

[LISTOPAD - PROSINEC 1981]

Obsah

Eda Kriseová / Otisky [2 - 3]

Dietrich Bonhöffer / Půda pod nohou [4 - 9]

Vlastimil Třešňák / Foto [10]

Neuskutečňaná korespondence

mezi Janou a Zuzanou H. [11 - 20]

Rebus a jiné básně [21 - 25]

Eda Kriseová / Co se stalo v blázinci - listopad [26 - 29]

Daniil Charnov / Ukázky z díla - vybrali a přelo-

žili Luboš Dobrovský [30 - 83]

Ivan Kliša / Páda [84 - 85]

Eugen Ionesco / Deník po špetkách [86 - 98]

[99 - 102]

Milan Jungmann / Čtení o Josefu Čapkově - spisovatel

Milan Uhde / Když sestoupí ohnivé jazyky [103 - 104]

Jan Trefulka / Americký konzumní realismus [105 - 107]

L. K. / Amatéri [108]

Ludivěk Vaculík / Raději o mně [109 - 114]

Copied from a type-written carbon copy (unbound sheets, A4), bound, continuously numbered and made available by DOKUMENTATIONSZENTRUM ZUR FÖRDERUNG DER UNABHÄNGIGEN TSCHOSLOWAKISCHEN LITERATUR e.V. for research and information purposes. Copyright continues to be held by each individual author and must be strictly observed. If clarification is required, please consult the Centre before publication of any item.
DOKUMENTATIONSZENTRUM, SCHWARZENBERG 6,
D-8533 SCHEINFELD, Tel. 09162/7761

S l o v a.

1. FANDA

Připutoval k nám prý z Anglie - aspoň jeho označení. Fan v angličtině zkráceně označuje fanatika či fanatického přívržence. Fotbalového mužstva, beatové skupiny, filmové hvězdy či závodů formule jedna. Naši předkové neznali kopanou, beat, filmové hvězdy ani automobily a tudíž ani to slovo: fanda.

Fandové se nacházejí po celém světě. Ne po desítkách či stech ale po miliónech. Občas čteme, že se někde pod jejich množstvím prolomila tribuna anebo že se jich několik navzájem postřílelo. Když hokejové mužstvo USA na poslední olympiádě v Lake Placid porazilo sovětské hokejisty, chodci vystřelovali rakety a vážení občané metali do sněhu kotrmelce. Několikrát týdně v Mnichově, v Londýně, Paříži, Barceloně, Buenos Aires či v Praze táhnou průvody mužů pod klubovými zástavami. Troubí, bubnují, řehtají a zpěvem oslavují vítězství. Pokud nemají co oslavovat, jdou aspoň společně zapít trpkost porážky.

Jsou města, kde se na stadiónech či v ochozech podél závodních drah sejde v jedinou chvíli více než sto tisíc fandů. Dívají se na kopanou, býčí zápasy, na dostihy, box či automobilové závody. Stačí písknout na píšťalku, mávnout praporkem či vystřelit ze startovní pistole a ze statisíce hrdel se vydere neartikulovaný jek. Dav společně řve, společně tichne v hrůze, společně se raduje, provolává slávu, společně se valí ulicemi.

Fandovství jistě nevzniklo až v našem věku, stejně jako se v něm nezrodil fanatismus, co však patří našemu věku, naší masové a spotřební společnosti, je jeho rozměr. Jako by se fandovství stalo jedním ze základních postojů moderního člověka. Fandí svému mužstvu, národní barvám, své kultuře, své straně. Fandí Maugretovi, primáři Sovovi, disidentům, Borgovi, Rusům, Američanům, Polákům, Afgáncům anebo Číňanům, revolucionářům, teroristům, mírovému hnutí, emancipantkám, ekologům, křesťanům, jogínům, Stalinovi, Maovi, Chomejnímu anebo Arafátovi.

Fandit znamená, jak jsme řekli, fanaticky stranit. Tedy nekriticky přijímat. Nevidět vlastní fauly, úskoky, chyby a slabiny. Vidět pouze vlastní přednosti, pravdu, vlastní ztepilost. Hájit, podporovat a povzbuzovat vlastní mužstvo, vlastní ideje a barvy a ostouzet barvy, myšlenky i stoupence soupeřovy.

Fandit však také a p ř e d e v š í m znamená p ř i h l í -
žet tomu, co se v aréně odehrává.

Kdysi v lidském dávnověku bylo ještě více konajících a méně přihlížejících. Všichni muži kmene anebo aspoň většina z nich uměla vrhat oštěpem, střílet z luku, běhat, rvát se a bojovat. Také tančit a zpívat. Dneska běhá, skáče tančí či zpívá hráč a tisíce či statisíce přihlížejí. Povzbuzují anebo pískají.

Svět fandů se neobejde beze světa hráčů, svět přihlížejících se neobejde beze světa konajících. Fanda si namlouvá, že to je on, kdo umožňuje a podmiňuje existenci hráčů. Jaký by to byl zápas bez jeho povzbuzování? Komu by se chtělo hrát před prázdnými ochozy, kázat na prázdném náměstí?

Je to ovšem pravda jen do jisté míry. Hráč se daleko spíše oběje bez fandý než fanda bez hráče. Fanda si namlouvá, že výkřiky z jeho hrdla, jeho bezpodmínečná podpora, jeho vášnivý souhlas stimuluje hráče a ovlivňuje tak výsledek zápasu; ve skutečnosti motivy hráčů při hře bývají odlišné od motivů fandovy přízně. Hráč sleduje vlastní cíle, ty fanda obvykle nezná a ani se o ně nezajímá. Hráč ví, že jeho role je jen stěží zastupitelná, zatímco role jednotlivého fandý je zastupitelná vždy.

Nejsmutnější omyl fandův však netkví v tom, že se klame o svém vztahu k hráči, ale že se klame o svém vztahu ke světu. Neboť fanda si nechce připouštět zástupnost svých postojů. Věří, že je sportovcem, protože týdně přihlíží hře svého mužstva, věří, že je kulturní, protože fandí svému zpěvákovi, herci či skupině, věří, že je vlastencem, protože strání národními barvami a to i v odvětvích, která ho vůbec nezajímají, věří, že je bojovníkem za mír, poněvadž křičí v zástupu hesla, která mu připadají správná, věří, že v zásadě chápe podstatu hry, kterou hrají jiní a kterou on zná jenom z přihlížení.

Fanda tak ztřešňuje jeden z nejtragičtějších sebeklamů moderního člověka: že činnost lze nahradit přihlížením, že vášnivé přihlížení znamená již účast a že tedy může dát nějaký smysl lidskému životu.

ivan klíma